

ЕВАЛУАЦИЈА НА ПОНУДИ

Габриела Папеш

ШТО ЌЕ БИДЕ ПРЕЗЕНТИРАНО?!!

- Потсетување на некои основни поими во Законот за јавните набавки
- Евалуација на понудите и фазите од кои таа се состои
- Дилеми и отворени прашања што се јавуваат кај комисиите поврзани со евалуацијата, како и случаи од праксата

ДОГОВОР ЗА ЈАВНА НАБАВКА И ТЕНДЕРСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- Договор за јавна набавка е договор од **финансиски интерес** кој ги вклучува и секторските договори, склучен во писмена форма меѓу еден или повеќе договорни органи од една страна и еден или повеќе економски оператори од друга страна, а чиј предмет е изведување на работи, испорака на стоки или обезбедување на услуги согласно со закон
- Тендерската документација претставува збир на документи, информации и услови кои претставуваат основа за изготвување, доставување и оценување на пријавата за учество, односно понудата

ТЕНДЕРСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- Договорниот орган ја прави достапна ТД на секој заинтересиран економски оператор со користење електронски средства истовремено со објавување на огласот за јавна набавка, а обрасците се прикачуваат во формат кој може директно да го користат ЕО
- За добивање на ТД не се плаќа надомест
- Битна повреда е ако ТД не е во согласност со Законот за јавните набавки и довела или можела да доведе до дискриминација на економските оператори или ограничување на пазарната конкуренција.

ПРИФАТЛИВА И СООДВЕТНА ПОНУДА

- **Прифатлива понуда** е понуда доставена во утврдениот рок и која во потполност ги исполнува сите барања од ТД и одговара на сите критериуми, услови и барања за способноста на понудувачите
- **Соодветна понуда** е прифатлива понуда која е во рамки на износот што го утврдил договорниот орган со одлуката за јавна набавка или што може да го дообезбеди согласно член 28 став 4 од законот

ГРУПНА ПОНУДА

- Економските оператори можат да се здружат и да формираат група на економски оператори
- Составен дел на групна понуда е договор за поднесување групна понуда со кој членовите во групата економски оператори меѓусебно и кон договорниот орган се обврзуваат за извршување на договорот за јавна набавка
- Членовите на групата економски оператори одговараат неограничено и солидарно пред договорниот орган за обврските преземени со понудата

ЕДЕН ПОНУДУВАЧ ЕДНА ПОНУДА!

- Во рамките на иста постапка за доделување на договор за јавна набавка, кандидатот, односно понудувачот, може да учествува само со една пријава за учество, односно понуда
- Сите пријави за учество, односно понуди ќе бидат отфрлени ако кандидатот, односно понудувачот:
 - учествува во повеќе од една самостојна и/или како член во групна пријава за учество, односно понуда или
 - учествува како подизведувач во друга самостојна и/или како член во групна пријава за учество, односно понуда
- Економскиот оператор може да учествува како подизведувач во повеќе од една пријава за учество, односно понуда

ШТО Е ЕВАЛУАЦИЈА НА ПОНУДИТЕ?

- Процесот на оценување на понудите од страна на комисијата за јавна набавка, врз основа на барањата, критериумите и условите дефинирани во тендерската документација и огласот
- Фазата на евалуација следи по датумот на отварање на понуди или по јавното отварање
- Фаза кога се утврдува комплетноста и валидноста на документацијата

ПРАШАЊЕ

- По отворање на понудите, Комисијата добила известување дека некои ЕО поставиле прашања во врска со ТД, а ниту еден член од Комисијата не добил известување за поставените прашања, пред отворање на понудите.
- Дали, Комисијата може да пристапи кон евалуација на понудите или непостапувањето по член 39 од законот, е основ за поништување на постапката?

ОДГОВОР

- Договорниот орган е должен да одговори на сите дополнителни прашања кои ТД, под услов да се поднесени најмалку шест дена пред крајниот рок за поднесување на понуди или пријави за учество, односно три дена кај постапката со барање за прибирање на понуди.
- Основите за поништување на постапката се дадени во член 169 од ЗЈН. Секој ЕО, може да побара правна заштита против одлуките, дејствијата и пропуштањата за преземање дејствија од страна на договорниот орган

ЗАДОЦНЕТИТЕ ПОНУДИ НА ЈО НЕ СЕ ОТВОРААТ

- Во фазата на евалуација влегуваат само оние понуди кои биле отворени на јавното отворање, односно кои навремено пристигнале кај постапката со барање за прибирање на понуди до 5.000 евра
- Кај набавка на консултантски услуги комисијата најпрвин ги евалуира техничките понуди, а по евалуацијата на техничките понуди во согласност со условите од тендерската документација, закажува јавно отворање на финансиските понуди на прифатливите понудувачи при што, сите понудувачи мора да бидат известени за датумот, времето и местото на јавното отворање на финансиските понуди

КАКО СЕ ВРШИ ОЦЕНКА НА ПОНУДИТЕ? (1)

- Евалуацијата на понудите се врши исклучиво со користење на критериумите наведени во тендерската документација и во огласот, кои не смеат да се менуваат штом се еднаш утврдени
- Објавувањето на критериумот за доделување на договорот во огласот и во тендерската документација се врши со цел да се обезбеди транспарентна, ефективна, објективна и ефикасна евалуацијата на понудите

КАКО СЕ ВРШИ ОЦЕНКА НА ПОНУДИТЕ? (2)

- Треба да се прави разлика помеѓу критериумите за утврдување на способност (односно, евалуација на понудувачот) и критериумите за доделување на договорот за јавна набавка (односно, за евалуација на понудата)

КРИТЕРИУМ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ДОГОВОР ЗА ЈАВНА НАБАВКА ВО ПРИНЦИП Е:

- Најниска цена – единствен критериум (член 160 став 1)
- Економски најповолна понуда

По исклучок, критериум за доделување на договор за јавна набавка може да биде економски најповолна понуда кај набавката на консултантски и други услуги од интелектуален карактер, како и во случаи каде што заради специфичност на предметот на договорот не е можно прецизно да се утврди квалитетот или други елементи како минимални услови од техничките спецификации

ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛУАЦИЈА ИМА НЕКОЛКУ ФАЗИ (1)

- Проверка дали е објавена негативна референца за понудувачите, а доколку има, понудата му се исклучува;
- Дали понудите ја имаат запазено формалната исправност за да се утврди нивната прифатливост;
- Утврдување способност на ЕО, според утврдените критериумите за способност во огласот и тендерската документација и нивна квалификација;

ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛУАЦИЈА ИМА НЕКОЛКУ ФАЗИ (2)

- Утврдување дали техничките понуди ги исполнуваат поставените технички барања и услови од ТД и
- Евалуација на финансиските понуди, утврдување на цената и другите финансиски услови

ПРОВЕРКА ДАЛИ Е ОБЈАВЕНА НЕГАТИВНА РЕФЕРЕНЦА ЗА ПОНУДУВАЧИТЕ

- Пред евалуацијата на понудите, Комисијата задолжително проверува дали е објавена негативна референца на понудувачите кои учествуваат во постапката
- Ако некој од нив има негативна референца, понуда ќе се исклучи од натамошна евалуација, а истото соодветно се документира во досието на постапката
- **Важно!** Комисијата треба да ги има предвид оние негативни референци кои се издадени само до крајниот рок за поднесување на понуди

ФАЗА НА ПРОВЕРКА НА КОМПЛЕТНОСТ И ВАЛИДНОСТ НА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- Проверката на валидноста и комплетноста на документацијата за утврдување на способност веднаш по отворањето на понудите, се врши со цел да се утврди формалната исправност на понудите.
- Комисијата е должна да изврши проверка во рок од пет работни дена од крајниот рок за поднесување на понудите, односно 10 работни дена кај набавките со процената вредност над 1 милион евра во денарска противвредност без вклучен ДДВ
- Дури откако ќе се заврши со утврдување на формалната исправност на понудите, комисијата ќе може да пристапи кон утврдување на способноста на понудувачите !

ПОЈАСНУВАЊЕ ИЛИ ДОПОЛНУВАЊЕ ДОКУМЕНТИ ЗА УТВРДУВАЊЕ СПОСОБНОСТ

- Понудата кај која недостасува одреден документ за утврдување на способност или е доставен невалиден документ не треба веднаш да се отфрли
- Комисијата задолжително бара понудувачите да ги појаснат или дополнат документите за утврдување способност во рок не покус од 5 работни дена, односно 3 работни дена кај постапката со барање за прибирање понуди од денот на приемот на барањето од страна на понудувачот
- **Важно!** Комисијата со бараните појаснувања или дополнувања не треба да создава предност во корист на одреден ЕО

Барање за прибирање понуди

- Личната состојба се потврдува со Изјава, со која ЕО потврдува дека ги поседува бараните документи
- Се прифаќаат документи кои се издадени и по денот на јавното отворање на понудите

Отворена постапка

- Документите со кои се докажува личната состојба не смеат да бидат постари од шест месеци и се доставуваат во оригинал или заверена копија
- Не се прифаќаат документи издадени по крајниот датум за доставување понуди

ШТО ПОНАТАМУ?!!

- Ако ЕО не ги достави документите во утврдениот рок, или истите се невалидни или несоодветни, ќе се смета дека понудувачот ја повлекол својата понуда што резултира со издавање негативна референца
- Комисијата може да го покани наредниот рангиран ЕО или да даде предлог за поништување на постапката, за што самиот носи одлука

ОЦЕНКА НА ТЕХНИЧКИТЕ И ФИНАНСИСКИ ПОНУДИ

- ДО при евалуација на техничката и финансиската понуда може да бара одредени појаснувања но при тоа не смее да бара, нуди и допушта да се вршат промени на веќе дадената техничка и финансиска понуда
- До корекција на финансиската понуда може да дојде само во случај на исправка на аритметичка грешка
- Бараното објаснување понудувачот го доставува во писмена форма или електронски во рокот кој го определил договорниот орган

ПРАШАЊЕ

- Спроведена е постапка со БПП со проценета вредност на договорот до 5000 евра. Понудата која по спроведената е-аукцијата е најповолна, по оценка на Комисијата е со невообичаено ниска цена.
- По барање да ја образложи истата, понудувачот не даде одговор со кој ќе ја оправда понудената цена.
- Дали, ДО има обврска на овој понудувач да му издаде негативна референца согласно член 47 од законот?

НЕВООБИЧАЕНО НИСКА ЦЕНА

- Невообичаено ниска цена е значително пониска од пазарната и која предизвикува сомнеж дека конкретниот понудувач ќе може да го изврши договорот
- Договорниот орган може да ја отфрли понудата откако на понудувачот ќе му даде можност да ја образложи, по што ќе одлучи дали и дава еднаков третман или ќе ја отфрли, ако смета дека образложението е несоодветно и неоправдано
- За одбивањето, договорниот орган по писмен пат треба да го извести понудувачот

ОДГОВОР

- Условите за активирање на банкарската гаранција или изјавата за сериозност на понудата, односно основите за издавање на негативна референца се пропишани со член 47 став 5 од законот.
- Во конкретниот случај постапено е согласно со член 163 од законот и не може да се издаде негативна референца !

ШТО Е ИЗЈАВА ЗА СЕРИОЗНОСТ ?

- Изјавата за сериозност на понудата е инструмент на заштита на ДО од несериозни понудувачи и истата е алтернатива на гаранцијата на понуда
- Истата резултира со поголема сигурност за двете страни во постапките за доделување на договори за јавни набавки, како за ДО така и за ЕО само доколку се сериозни во својата намера, без притоа да се изложуваат на непотребни дополнителни трошоци за вадење на банкарски гаранции

ДИЛЕМА !

- Доколку, понудувачот не доставил изјава за сериозност заедно со понудата, дали истата може дополнително да се побара согласно со член 140 од Законот?
- Согласно со член 47 став 4 од законот, гаранцијата на понудата се доставува заедно со понудата во оригинална форма и не може дополнително да се достави по истекот на рокот за поднесување на понудата.

ИЗЈАВА ЗА НЕЗАВИСНА ПОНУДА

- Понудувачот задолжително доставува изјава во која под целосна материјална и кривична одговорност ќе изјави дека понудата ја поднел независно, без договор со други економски оператори спротивно на прописите за заштита на конкуренцијата, како и дека не учествува во истата постапка, односно во ист дел од постапка со други економски оператори со кои е капитално, сопственички или роднински поврзан.
- Изјавата ја потпишува **исклучиво одговорното лице**, се доставува заедно со понудата во секоја постапка одделно и не може дополнително да се достави по истекот на рокот за поднесување на понудите.
- Доколку има сознанија за неистинитоста по наводите на изјавата, договорниот орган веднаш ќе ги извести надлежните органи.

ИЗВЕШТАЈ ОД СПРОВЕДЕНА ПОСТАПКА

- Евалуацијата на понудите завршува со рангирање на прифатливите понуди, со извештај од спроведената постапка, и предлогот за избор до одговорното лице
- Одговорното лице е должно да го прифати извештајот, освен ако утврди дека предлогот е изготвен спротивно на одредбите на овој закон
- Членовите на комисијата кои не се согласуваат со предлогот за избор на најповолна понуда, ги изнесуваат своите ставови во писмена форма подготвени како забелешка приложена кон извештајот од спроведената постапка

ПОВТОРУВАЊЕ НА ЕВАЛУАЦИЈА АКО БИЛА УВАЖЕНА ЖАЛБА

- Ако ДКЖЈН истата ја уважила, а постапката ја вратила на повторна евалуација, комисијата е должна да изврши повторна евалуација во рок од 5 работни дена од приемот на Решението, и да поднесе предлог за избор или за поништување на постапката
- Во овој рок не се засметуваат деновите потребни за спроведување на електронска аукција
- Ако е периодот на важноста на понудите е истечен, комисијата треба да побара од понудувачите да ја продолжат нивната важност

КРИТЕРИУМИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА СПОСОБНОСТА НА ЕКОНОМСКИТЕ ОПЕРАТОРИ

- Критериуми за утврдување на способност на економскиот оператор се:
 - лична состојба и способност за вршење професионална дејност (задолжителни критериуми);
 - економска и финансиска состојба,
 - техничка или професионална способност,
 - стандарди за системи за квалитет и
 - стандарди за управување со животната средина (опционални критериуми)
- Со овие критериуми се оценуваат самите ЕО

ДОКАЖУВАЊЕ НА ЛИЧНА СОСТОЈБА

- При спроведување на постапка за доделување на договор за јавна набавка, ЕО задолжително ја докажува личната состојба со 7 потврди (за стоки, услуги и работи)
- Проверка на рокот на издавање – во зависност од видот на постапка
- Ако ДО се сомнева во документите за утврдување на личната состојба на економскиот оператор, може да ги провери кај надлежните органи кои ги издале
- Во случај на група на ЕО, личната состојба ја докажуваат сите членови, односно сите членови на групата треба поединечно да ги достават документите за утврдување на личната состојба

СПОСОБНОСТ ЗА ВРШЕЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНА ДЕЈНОСТ

- ДО е обврзан да побара од ЕО да ја докаже својата способност да ја врши дејноста поврзана со предметот на набавка, а бара докази дека ЕО поседува соодветна лиценца, дозвола или сертификат, ако се бара со материјалните прописи
- ЕО ја докажува својата регистрација во соодветниот регистар или во релевантни професионални или трговски регистри, во зависност од прописите на земјата каде што е регистриран
- Во случај на група ЕО, способноста за вршење на професионалната дејност ја докажуваат сите членови на групата, односно сите членови треба да ги достават документите за регистрирана дејност

ЕКОНОМСКА И ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА

- Во ТД се наведуваат документите со кои ЕО треба да ја докажат оваа способност
- Дали ЕО може финансиски да го издржат договорот а
- Ако ја утврдува оваа способност ДО треба да ги наведе и минималните услови кои ЕО треба да ги исполнат за да се квалификуваат како способни за реализација на договорот
- Способноста може да биде предмет на поддршка
- Кај група на ЕО, ДО ја оценува економската и финансиската состојба со земање предвид на способноста на сите членови на групата

ЕКОНОМСКО ФИНАНСИСКА СПОСОБНОСТ

○ Прашање

- Договорен орган побарал за набавка со вредност 550.000,00 евра во денарска противвредност, која е делива на 4 дела докажување на економско-финансиска способност, а поставил минимален услов остварен вкупен приход од 500.000,00 евра во ден. противвредност.
- При тоа како доказ за исполнетост се бара биланс на состојба. Дали е пропорционално барањето?

○ Одговор

- Прво, договорниот орган не ја проценил вредноста за секој дел одделно како добра пракса.
- Баранот услов е непропорционално поставен со оглед на деливоста на постапката.
- Извештајот за биланс на успех е соодветен доказ

ПРАШАЊЕ

- Во случај на групна понуда, кога како критериум е поставен услов економскиот оператор да има остварено вкупно приходи од 50.000.000,00 денари вкупно за последните три финансиски години, дали при утврдување исполнување на поставениот услов се земаат во предвид збирно приходите од сите понудувачи во групната понуда со цел исполнување на финансискиот услов од 50.000.000 мкд или секој понудувач во групната понуда треба индивидуално да има остварено вкупно приходи од по 50.000.000,00 денари вкупно за последните три финансиски години !?

ТЕХНИЧКА ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНА СПОСОБНОСТ

- Дали ЕО ги имаат потребните технички средства или професионални капацитети да го реализираат договорот
- Истата може да биде поддржана од друг субјект, без оглед на правните врски меѓу економскиот оператор и тој субјект
- ДО ја зема предвид и оваа способност на сите членови на групата заедно

СТАНДАРДИ ЗА СИСТЕМИ ЗА КВАЛИТЕТ

- Таму каде предметот на набавка го оправдува користењето на стандардите за гаранција на квалитет, ДО бара од ЕО да се придржуваат кон истите
- ДО е должен во огласот да ги наведе конкретните системи за квалитет кои се засновани на релевантните европски или меѓународни стандарди, кои треба да бидат потврдени од институции за акредитација или оценување на сообразност или од релевантните акредитирани европски или меѓународни тела за сертификација

СТАНДАРДИ ЗА СИСТЕМИ ЗА КВАЛИТЕТ

- Со овие стандарди се утврдува способноста на понудувачот (или на производителот доколку понудувачот се јавува во својство на трговец), а не на самите производи
- Според принципот за заемно признавање, ДО ги прифаќа еквивалентните сертификати издадени од институции основани во земјите членки на ЕУ

СТАНДАРДИ ЗА СИСТЕМИ ЗА КВАЛИТЕТ

- Со нив се потврдува дека понудувачот се придржува на определени стандарди за системи на квалитет, за целокупниот производствен или деловен процес.
- Во случај на група економски оператори сите членови на групата поединечно треба да докажат дека производствениот или деловниот процес им е контролиран, односно дека при одвивањето на истиот се придржуваат до конкретните барани сертификати.

СТАНДАРДИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

- Ако ДО одлучи да бара одредени стандарди за управување со животната средина, тој треба во огласот да ги наведе конкретните стандарди кои треба да бидат потврдени од институции за акредитација или оценување на сообразност или од релевантните европски или меѓународни тела акредитирани за сертификација
- Не е можна подршка кај овие две последни способности!

**ВИ БЛАГОДАРАМ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**